Iiris Paananen (2006) Terveydenhuoltoala. Teoksessa Heli Hookana (toim.) (2006) Satakuntalaisten yritysten taloudelliset toimintaedellytykset ja kriittiset menestystekijät - terveydenhuoltopalvelut, kodinkoneliikkeet, metallituotteiden valmistus, puutuoteteollisuus.

Julkaisusarja A Turun kauppakorkeakoulu, Porin yksikkö nro A14/2006

Tiivistelmä

Satakuntalaisten terveydenhuoltopalveluyritysten taloudellisista toimintaedellytyksistä vuosina 2001–2004 sekä kriittistä menestystekijöistä on tehty Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikössä vuonna 2006 kesällä tutkimus, jossa tilinpäätösaineiston perusteella kartoitettiin yritysten kasvua, kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Tutkimus on osa laajempaa toimeksiantoa ja sen on rahoittanut Porin Kauppiassäätiö. Tutkimuksesta saatuja tietoja verrattiin pääasiassa Yritystutkimusneuvottelukunnan antamiin ohjearvoihin ja vertailuaineistoon. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin yritysjohdon haastattelujen avulla ns. kriittisistä menestystekijöistä. Kriittisillä menestystekijöillä tarkoitetaan sellaisia tekijöitä, jotka yrityksen on omattava menestyäkseen toimintaympäristössään. Kriittiset menestystekijät ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat ratkaisevasti siihen, että yritys kykenee tuottamaan suoritteensa mahdollisimman tehokkaasti. Kriittiset menestystekijät ovat toimialakohtaisia, mutta yksityiskohtaisimmillaan yrityskohtaisia. Tässä tutkimuksessa kriittisiä menestystekijöitä kartoitettiin toimialatasolla ja niiden analysointi perustui haastattelumateriaaliin.

Terveydenhuoltoalan kehitys ja nykytilanne Satakunnassa

Satakunnassa on terveydenhuoltoalalla tapahtunut viime vuosina joitakin muutoksia. Haastattelujen mukaan yksi suurimmista muutoksista on ollut ketjuuntuminen, joka on näkynyt sekä Satakunnassa että valtakunnallisella tasolla. Suuret valtakunnalliset terveydenhuoltoyritykset ovat ostaneet yrityksiä ympäri Suomea ja muodostaneet näin ketjuja terveydenhuoltoon. Tällä hetkellä Suomessa on kolme valtakunnallista ketjua, joista kaksi toimii Satakunnassa. Haastateltavilla oli eriäviä mielipiteitä valtakunnallisten ketjujen vaikutuksesta kilpailutilanteeseen. Yhden haastateltavan mielestä valtakunnallisilla ketjuilla ei ole ollut vaikutusta kilpailutilanteeseen, mutta toisen haastateltavan mielestä ketjuuntumisen myötä kilpailu on muuttanut luonnetta. Aikaisemmin kilpailu oli vain paikallista, mutta nyt kilpaillaan valtakunnallisten ketjujen kanssa.

Lisäksi Satakunnassa, kuten koko maassa, on terveydenhoitoalalla jonkin asteinen työvoimapula. Pulaa on erityisesti lääkärityövoimasta. Haastattelujen mukaan esimerkiksi työterveyslääkäreistä on jo nyt pulaa valtakunnallisesti ja tähän on pyritty vastaamaan koulutuspaikkoja lisäämällä. Myös laboratorio- ja röntgenhoitajista alkaa olla pulaa. Haastattelujen mukaan saatavilla on hyvin sellaista henkilökuntaa, jota paikkakunnalla koulutetaan. Merkittävänä asiana haastattelujen mukaan nähdään vuonna 2006 tammikuussa alkanut lääkärikoulutus Porissa, jossa kliinisen vaiheen koulutus tehdään Satakunnan keskussairaalassa.

Taloudelliset toimintaedellytykset

Muut lääkäripalvelut

Satakuntalaisten muut lääkäripalvelut -toimialan liikevaihdon mediaani on ollut koko tutkimuksen tarkastelujakson aikana vertailuaineistoa suurempi. Paremmin menestyneiden ja huonommin menestyneiden yritysten liikevaihto on noussut tarkasteluvuosien aikana. Toiminnan laajenemista ja supistumista kuvaavan liikevaihdon muutosprosentin mukaan mediaaniluokassa ja paremmin menestyneiden yritysten kohdalla on tarkasteluvuosien aikana tapahtunut kasvua. Huonommin menestyneiden yritysten joukossa liikevaihdon muutosprosentti on ollut hieman negatiivinen eli toiminnan supistumista on tapahtunut jonkin verran, mutta vuoden 2004 tilanne on kuitenkin ollut vuotta 2001 parempi.

Tutkimusaineiston mediaanin ja paremmin menestyneiden yritysten kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat olleet tutkimuksen tarkasteluvuosina hyvällä tasolla. Mutta huonommin menestyneiden yritysten kohdalla kannattavuus ja maksuvalmius ovat olleet sekä hyvällä että tyydyttävällä tasolla, mutta vakavaraisuus on ollut hyvä.

Hammashoito

Satakuntalaisten hammashoidon yritysten liikevaihto on tutkimuksen tarkasteluvuosien aikana kasvanut koko tutkimusaineistossa lähes joka vuosi. Vain vuoden 2002 kohdalla huonommin menestyneiden yritysten liikevaihto laski hieman edellisestä vuodesta. Liikevaihto on mediaanin ja paremmin menestyneiden yritysten kohdalla ollut pääosin vertailuaineistoa korkeampi. Liikevaihdon muutosprosentti on ollut suurimmaksi osaksi positiivinen koko aineistossa lukuun ottamatta huonommin menestyneiden yritysten liikevaihdon muutosprosentin arvoa vuotta 2004, jolloin tunnusluku laski negatiiviseksi. Toiminnan kasvu on ollut voimakkainta tutkimuksen ensimmäisinä vuosina.

Kannattavuus ja maksuvalmius ovat olleet hyvällä tasolla sekä mediaanin että paremmin menestyneiden yritysten kohdalla. Huonommin menestyneiden yritysten kohdalla kannattavuus ja maksuvalmius ovat olleet sekä hyvällä että tyydyttävällä tasolla. Vakavaraisuus on ollut koko tutkimusaineistossa hyvällä tasolla.

Muut terveydenhuoltopalvelut

Satakuntalaisten muiden terveydenhuoltopalvelujen yritysten liikevaihto on noussut selvästi vuosien 2001–2004 aikana ja noussut myös vertailuaineiston yläpuolelle. Liikevaihdon muutosprosentti on ollut positiivinen ja vaihteleva mediaaniluokan ja paremmin menestyneiden yritysten kohdalla eli näiden yritysten kohdalla on tapahtunut kasvua. Huonommin menestyneiden yritysten liikevaihdon muutosprosentti on vaihdellut negatiivisen ja positiivisen välillä eli näiden yritysten kohdalla toiminta on välillä kasvanut ja välillä supistunut.

Kannattavuus on ollut tarkasteluvuosien aikana hyvä paremmin menestyneiden yritysten kohdalla ja mediaanin osalta sekä hyvä että tyydyttävä. Huonoimmin menestyneiden yritysten osalta kannattavuus on vaihdellut hyvän ja välttävän välillä. Vakavaraisuus on ollut hyvä paremmin menestyneiden yritysten kohdalla. Mediaanin kohdalla vakavaraisuus on ollut sekä hyvällä että tyydyttävällä tasolla. Omavaraisuusasteen mukaan huonommin menestyneiden yritysten vakavaraisuus on ollut tutkimuksen kolmena ensimmäisenä vuonna tyydyttävä ja vuonna 2004 heikko, mutta suhteellisen velkaantuneisuuden mukaan vakavaraisuus on noussut tyydyttävästä hyväksi.

Maksuvalmius on ollut hyvä paremmin menestyneiden yritysten kohdalla. Mediaaniluokan maksuvalmius on ollut tutkimuksen tarkasteluvuosina sekä hyvä että tyydyttävä. Huonommin menestyneiden yritysten kohdalla maksuvalmius on quick ration mukaan laskenut tarkasteluvuosien aikana hyvästä tyydyttäväksi ja current ration mukaan ollut kolmena ensimmäisenä vuonna tyydyttävä, mutta laskenut heikoksi vuonna 2004.

Kriittiset menestystekijät

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään tutkimuksen toimialojen niin sanottuja kriittisiä menestystekijöitä kolmen muut lääkäripalvelut -alatoimialan toimitusjohtajan haastattelujen perusteella. Haastateltavien yritysten toimialasta johtuen pääpaino kriittisissä menestystekijöissä on muilla lääkäripalveluilla.

Haastattelujen perusteella yksi kriittinen menestystekijä on laatu, mikä näkyy toiminnassa hyvin monella eri tapaa. Osa seuraavista kriittisistä menestystekijöistä lukeutuu myös laadun alle. Kriittisiä menestystekijöitä ovat myös henkilökunta, riittävä osaaminen ja korkea ammattitaito. Henkilökunnan suhteen tärkeää on myös heidän terveys. Muun muassa sairasteluista johtuvat poissaolot vaikuttavat koko yritysten toimintaan. Kriittisiä menestystekijöitä ovat lisäksi reilu ja rehellinen toimintatapa, pitkäjänteinen toiminta sekä luotettavuusimago. Toimialasta johtuen luotettavuus koettiin erittäin tärkeäksi. Lisäksi kriittisiin menestystekijöihin lukeutuu yhteiskunnan ratkaisut, joilla on merkitystä koko alan toimintaan.